

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTOST303SOK Művészet és társadalom I. ea.

Tantárgy neve: Művészet és társadalom	Tantárgy Neptun kódja(i): BTOST303SOK, BTOST308SOK (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): Kertész Noémi adjunktus	
Közreműködő oktató(k): Kertész Noémi adjunktus	
Tantárgyi egység: Művészet és társadalom I. ea.	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTOST303SOK (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 2Ö (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak ősszel, páros számúéit csak tavasszal lehet felvenni.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: 1 (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)	Számmonkérés módja (a/gy/k/b): kollokvium (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számmonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: 2	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A kurzus az irodalom és a kultúra helyzetét, irányítását, társadalmi presztízsét vizsgálja a szocialista országokban 1945 után a sztálini modelltől, a „3 T” gyakorlatán át, a második nyilvánosság térnyeréséig. A korszak verbális emlékei mellett bevezet a korszak vizuális kultúrájába is.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> A hallgatók európai és kulturális kontextusokra való kitekintéssel ismerik meg a magyar irodalom kommunikációs formáinak, szövegtípusainak, történeti folyamatainak és jelentős korszakainak fő jelenségeit, irodalmi értelmezésének ismert eljárásait és módszereit. Képet kapnak az irodalomtudomány jellemző kutatási kérdéseiről, elemzési és értelmezési módszereiről, megismerkednek egyes részterületeinek alapvető szakkifejezéseivel. <i>képesség:</i> A hallgatók megismerve az irodalmi hagyományok szerepét a nemzeti identitásképző diskurzusok felépítésében, e jelenségeket releváns európai kontextusban értelmezik. Megtanulnak az irodalomtudomány jellemző kérdéseiről több stílusregiszterben, az adott műfaj szabályrendszerének megfelelően, közérthetően, választékos stílusban írni és beszélni. – Képesek lesznek az irodalmi szövegeket, illetve az ezekhez kapcsolódó kulturális jelenségeket az irodalomtudomány szempontjából értelmezni, a problémákat releváns módszertani megközelítésből elemezni. <i>attitűd:</i> A hallgatók megismerik a magyar és az európai identitás nyelvi, vallási és társadalmi, történeti és jelenkori sokszínűségét, kiállnak annak megőrzésért. Tudatosan képviselik a megismert szakmai normákat, és hitelesen közvetítik azokat. <i>autonómia és felelősség:</i></p>	

A hallgatók megtanulnak felelősséget vállalni szövegeikért, tisztán látni azok szakmai értékét és esetleges hiányosságait, betartani a tudományterületen érvényes szakmai és etikai normákat. Tudatosan képviselik az irodalom- és kultúratudomány területén alkalmazott módszereket, és elfogadják más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. A kultúra sztálinista kontrolljának kiépítése a Szovjetunióban
2. . A kulturális intézmények államosítása és a cenzúra bevezetése Közép-Európában 1945 után
3. Cenzúra, öncenzúra,
4. Tiltások és elvárások
5. A kritika az ideológia szolgálatában
6. Desztalinizáció a kultúrában
7. Régi szerzők, új műfajok
8. Nemzedékváltások
9. Nyugati nyitás
10. 1956 mint cezúra
11. Emberjogi mozgalmak és művészeti kezdeményezések
12. Disszidensek, emigránsok, száműzöttek
13. Politikum és művészet

A szamizdat kultúrája

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez

képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.
 KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Czesław Miłosz, *A rabul ejtett értelem*, Budapest, Európa, 2011.

Scheibner Tamás, *A magyar irodalomtudomány szovjetizálása*. Budapest, Ráció, 2014.

Szamizdat. Alternatív kultúrák Közép- és Kelet-Európában, Budapest, Stencil, 2004.

Gladys Swan, *Politics and the Engaged Imagination: Eastern European Fiction during the Cold War*

The Sewanee Review, Vol. 108, No. 4 (Fall, 2000), pp. 610-623

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Fydyrch, Waldemar: Pomarańczowa Alternatywa. Rewolucja Krasnoludków = The Orange Alternative. Revolution of Dwarves = Die Orange Alternative. Revolution der Zwerge.

Fundacja „Pomarańczowa Alternatywa”, Warsaw, 2008

Révész, Sándor, *Aczél és korunk*, Budapest, Sík Kiadó Kft., 1997.

Veres András, *Az írók és a hatalom a hatvanas évek Magyarországon* = A magyar irodalom története 1920-tól napjainkig, Szerk. Szegedy Maszá Mihály, Veres András, Budapest, Gondolat 2007. 520-535.

Havasréti József, *Alternatív regiszterek: a kulturális ellenállás formái a magyar neoavantgárdban*, Budapest, Typotex, 2006.

Barbara Falk, *The Dilemmas of Dissidence in East-Central Europe: Citizen Intellectuals and Philosopher Kings*, Budapest ; New York, CEU Press, 2003.

Harold G. Skilling, *Samizdat and an independent society in Central and Eastern Europe*, Oxford, Macmillan Press, in association with St Antony's College, 1989.

Marketa Goetz-Stankiewicz, *Good-bye. Samizdat offers the first collection of the best of Czechoslovakia's samizdat, underground texts from the era 1948 through 1990.*

Evanston, Northwestern University Press, 1992